

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Andra Kammaren. N:o 41.

Onsdagen den 28 April.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes den i förmiddagens sammanträde började öfverläggningen rörande *mom. a)* i StatsUtskottets utlåtande N:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående indragning af Kommerskollegium och inrättande, i dess ställe, af ett nytt embetsverk, benämndt Kongl. Styrelsen för handeln och näringarne, m. m.

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.*

Ordet lemnades, enligt förut skedd anteckning, till

Grefve Sparre, som anförde: Då jag på förmiddagen begärde ordet, skedde detta i det ögonblick, då diskussionen syntes på väg att afstanna, och jag ansåg att åtminstone någon på detta rum borde uti industriens intresse yttra sig i frågan. Det är känt, mine Herrar, att inom denna Kammare industrien icke har många representanter, om jag rätt räknar, icke flere än två eller tre industridkare, oberäknadt dem, hvilka såsom vetenskapens målsmän kunna föra industriens talan. Då jag i viss mån gjort till min lefnads uppgift att arbeta för industrien, vågar jag således hoppas, det Herrarne förlåta mig att jag yttrar några ord i denna fråga. Jag behöfver icke säga — jag har så många gånger förut sagt det — af huru ofantlig vigt industrien och näringarne äro för vårt land, — ett land såsom Sverige, med dess insulära läge, med dess jordmån, som under halfva året är otillgänglig för odlarens plog, med dess rika tillgångar på råämnen, med dess vattenfall för näringarnes bedrifvande och slutligen med dess belägenhet mellan den starka vestern och den verld, som alltmera öppnar sig för oss i öster. Detta land bör företrädesvis egna sig åt industriel verksamhet, och det är derföre med glädje vi bevittna industriens utveckling hos oss på senare tider. Kasta vi nemligen en blick på andra länder, så finna vi huru genom historien den sanning bekräftas, att alla handels- och industridkande folk blifvit välmående, och ännu i vår tid bevittna vi detta med afseende å England, Frankrike och Belgien samt under senaste tiden äfven Tyskland. Det är icke längre sedan än i går, tror jag, som jag i en tidning läste,

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

huru mäktigt industrien går framåt i sistnämnda land och huru man der, i stället för att förut hafva *exporterat* spanmål i millioner, numera behöfver *importera* spanmål i millioner för att underhålla landets med industriell verksamhet sysselsatta söner. Men huru arbetar man icke också för industriens utveckling i detta land? Jag har besökt den institution i Würtemberg, som Herr Civil-ministern omnämnt, jag känner personligen den utmärkte man, som står i spetsen för denna institution, jag har länge stått i brefvexling med honom och jag har sett de otroliga ansträngningar som endast i detta lilla land gjorts för industriens utveckling; man må icke förundras öfver att industrien under sådana förhållanden blomstrar. Om detta behöfves i medelpunkten af Europa, der lättare kommunikationer lifva idéerna och meddela dem med blixtnabb hastighet, huru ofantligt mycket mera behöfvas då ej sådana åtgärder här i Sverige, der vi äro afstängda genom vårt lands läge och en del af året af is förhindrade i vår beröring med utlandet. Vi behöfva obestriddigen för att följa med vår tid arbeta för industrien mycket mera än andra länder; under nuvarande utvecklingsperiod är det nemligen visst, att industrien för sin tillvaro består en hård kamp med andra länders industri till följd af den moderna handelslagstiftningen, en kamp på lif och död. Under forna tider understöddes industriidkarne genom brödraskapen i skrän, men dessa tider hafva försvunnit och prohibitistiska åsichter lemnat rum för en friare handelslagstiftning. Näringsidkaren står ensam i denna kamp och han måste behöfva, jag vill icke säga något understöd, men uppmuntran från statsmaktens sida. Det är denna uppmuntran, som lemnas honom med frikostig hand i andra länder. Man har öfvergifvit detta reglementerande, med hvilket man i forna tider velat befordra näringarne, och i stället gått industriidkaren tillmötes genom att bibringa honom kunskaper, genom att meddela honom industriens resultat i andra länder, genom framställande af modeller och mönster af de maskiner, som uppfinningen framalstrat i andra länder, och derigenom velat sätta honom i stånd att utvärda den honom åliggande täflan. Vi hafva på vårt bord ett betänkande i fråga om nedsättning af tullen. En sådan nedsättning är otvifvelaktigt riktig. Det är i detta syfte vi skola gå. Men, då vi nu ålägga industriidkaren en ny täflan, tänka vi då ock på att sätta honom i stånd att utvärda denna täflan? Vi hafva på förmiddagen beviljat flera hundra tusen kronor för deltagandet i en industriell exposition i Amerika, men, om vi skola med heder uppträda vid sådana expositioner, böra vi ock göra något för att industriidkaren skall kunna bestå proffet.

Om nu regeringen framställt ett förslag i en sådan syftning, om vi erkänna, såsom jemväl en ledamot i Stats-Utskottet medgifvit, att en riktig tanke ligger till grund för detta förslag, att ställa näringsidkarne i förbindelse med styrelsen för handel och näringar, om vi af Herr Civil-ministern hört, att han har institutionen i Würtemberg för sina ögon såsom mönster, och om härtill kommer att vi under årtal, ja, 10-, 20-, 30-tal af år hört talas om att detta Kommerskollegium bör slopas, bör bort — om, säger jag, regeringen under

sådana förhållanden framställt ett förslag till en institution, som skall befordra näringarne och ersätta detta Kommerskollegium, som blifvit utdömdt, är det då skäl att svara nej, derföre att man möjligen tror sig kunna pruta några riksdaler på den ifrågasatta staten. Min erfarenhet och uppfattning är, att i allmänhet vid en ny institutions inrättande det icke låter sig göra att pruta, och jag tror att, om vi i industriens och handelns intresse kunna bevilja många hundra tusen kronor för att skicka våra industrialster till Amerika eller till Wien och Paris, kan det ock löna sig att i industriens intresse kosta något på en institution af varaktig beskaffenhet.

Jag vill lemna osagdt — jag erkänner att jag icke är fullt förtrogen med alla detaljerna för att kunna bedöma detta — huruvida icke mot det ifrågavarande förslaget något skall kunna anmärkas, men så mycket har jag tyckt mig finna, att de löner, som deruti äro upptagna, icke äro större än i allmänhet erfordras, och jag kan icke föreställa mig att, om detta embetsverk skall sköta på ett tillfredsställande sätt de ärenden, som skola tillhöra dess behandling, någon synnerlig indragning i fråga om personalen kan ega rum. Den fruktan man hyser, att med tillägg af indragningsstaten en ökad kostnad skulle uppstå, visades på förmiddagen icke vara riktig, ty man behöfver icke befara, att icke åtskillige af kollegiets nuvarande embetsmän skola söka sig in i det nya embetsverket med dess förmånligare löner, hellre än att såsom kraftfulle män i sin bästa ålder lägga sig på latsidan. I allt fall måste alltid vid indragning af ett embetsverk en indragningsstat uppstå.

Jag kan icke finna i dessa omständigheter något skäl att afslå Kongl. Maj:ts förslag. Jag finner det vara för vårt land och just med afseende å den utveckling af våra näringar, hvarpå vi behöfva arbeta, nödigt att antaga detta förslag; jag finner det ytterligare af det skälet önskvärdt, att vi då komma ifrån en fråga, som sysselsatt oss i mångfaldiga år, och jag kan derföre för min del icke annat än tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Jag tillåter mig, innan jag slutar, ännu ett ord. I misstänken mig icke, mine Herrar, att vara alltför mycket ministeriel. Man har tvärtom mången gång tillvitat mig såsom embetsman, att jag icke är nog undfallande i detta afseende, men jag tillåter mig uttala den tanke att, om vi nu på detta sätt lösa denna s. k. ministeriela konflikt, om hvilken vi så mycket hört talas under sista tiden, och om det sätt att lösa densamma, som regeringen nu föreslagit, är fullt lojalt och går i den riktning representationen mångfaldiga gånger hos Kongl. Maj:t begärt, kan det icke då äfven vara skäl för representationen att söka i någon mån tillmötesgå regeringen? Jag frågar Eder mine Herrar, om det kan vara synnerligen uppmuntrande för regeringen att hörsamma representationens önskningsar i viktiga frågor, då den ser, att, när den enligt begäran framlägger förslag, så tager representationen dem icke ens så mycket i öfvervägande, att den söker åvägbringa ändring i den eller den detaljen, utan helt enkelt vägrar sitt bifall till hela förslaget. Jag tror icke, mine Herrar, att detta sätt att gå

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

till väga är det lämpligste för att åstadkomma harmoni mellan regering och folk. På dessa skäl yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Sjöberg: Herr Talman, mine Herrar! Jag hade nästan föresatt mig att vara och förblifva en tyst och tacksam åhörare af den sakrika och mångsidiga diskussion, som man i denna fråga hade att vänta. Jag har dock sedan kommit på den tanken, att Kammaren kunde hafva berättigade anspråk att höra min mening i en fråga, som icke bör vara främmande för mig; och det är ju så, mine Herrar, att hvar och en är skyldig att efter sin förmåga draga sitt lilla strå till den stora stacken, för att man på detta sätt må kunna åvåga-bringta det, så vidt möjligt är, klokaste och bästa beslut. Jag skall icke tillåta mig att göra något yrkande i saken och jag skall icke heller söka sak med Stats-Utskottet, ty det har jag i allmänhet icke smak för. Jag kan visserligen betraktas såsom part i saken, men jag föreställer mig, att åtminstone någon del af Kammarens ledamöter skall vara öfvertygad derom, att jag icke fruktar att i hvarje förekommande fråga uttala min mening, den må upptagas väl eller illa.

Innan jag öfvergår till sjelfva saken, torde det dock icke vara olämpligt att anställa en liten efterräkning eller kasta en återblick på frågans föregående behandling. Att anställa en efterräkning skadar ju icke den enskilde individen, och den moraliska person, som Riksdagen representerar, kan väl tåla vid att få höra en sådan. Det har i dag likasom vid många föregående tillfällen framhållits, att frågan är ganska gammal, och det är i viss mening sant. Jag säger *i viss mening*, ty frågan har icke alltid och ursprungligen stått så isolerad, som nu, utan i sammanhang med en allmän omorganisation eller omreglering af de förvaltande embetsverken, eller åtminstone vissa af dem. Så förekom frågan kort efter införandet af 1809 års statsskick, då man hade så många osökta anledningar att göra alla möjliga besparingar för att bestrida de betungande statsutgifterna, och dertill kom en särskild anledning att, till följd af den nyss lidna förlusten af omkring en tredjedel af rikets område, söka åstadkomma förenklingar i statsförvaltningens former, för att besparingar dymedelst skulle kunna vinnas. Den egentliga och fullständiga behandlingen af frågan företogs dock först af den s. k. 1819 års komité. Denna komité företog en ganska allvarlig undersökning angående de förvaltande verken i allmänhet och den sysselsatte sig i följd deraf äfven med det dåvarande Bergskollegium och det ännu varande Kommerskollegium. Komitén antog såsom grundsats, att de viktigaste förvaltningsärendena, hvilka tillkommo bemälda kollegier, skulle kunna omedelbart behandlas och pröfvas af Kongl. Maj:t, och att blott för de mindre viktiga ärendenas handhafvande skulle inrättas två kontor, det ena benämndt kommers- och manufakturkontoret samt det andra bergskontoret; det förra skulle behandla ärenden angående handeln och näringarne i allmänhet, det senare angående bergsnäringen ensam. I dessa kontor skulle dock, såsom jag sagt, behandlas endast ärenden af mindre vikt, men de större målen skulle omedelbart af Kongl. Maj:t handläggas. Samma åsigt omfattades i det hufvudsakligaste äfven af det Särskilda

Utskott, som vid 1823 års riksdag tillsattes för denna frågas behandling, och i den underdåniga skrifvelse, som blef slutliga resultatet af dessa arbeten, uttrycktes samma tanke, eller den att ärendenas behandling skulle kunna på nämnda sätt fördelas och ifrågavarande båda kollegier följaktligen utan våda upphävas. Emellertid blef under tidernas lopp allmera tydligt och klart, att både 1819 års komité och 1823 års Särskilda Utskott hade tänkt sig denna sak vida mera enkel och lätt att verkställa än den i sjelfva verket var, ty under de derefter förflutna tiderna till 1834 års riksdag, då man sökte tillgodogöra sig komiterades och Utskottets åsigt beträffande hufvudgrunderna för förvaltningen, stannade det vid det väckta förslaget om indragning af kollegierna, och den i fråga satta, mera genomgripande förändringen af förvaltningen i sin helhet inskränkte sig till en förändrad anordning eller inrättning af statsdepartementen, hvilken, med förbigående af alla detaljer, blef genom Konungens och representationens sammanstämmande beslut stadfäst vid 1840—1841 årens riksdag.

Frågan förblef sedan hvilande en tid, och de båda gamla kollegierna fingo, så vidt jag kan erinra mig, lefva temligen oantastade, till dess att Kongl. Maj:t sjelf vid 1847—1848 årens riksdag framlade förslag till en sådan omorganisation, att, med upphäfvande af båda dessa kollegier, skulle inrättas två fristående styrelser, den ena för handel och näringar i allmänhet och den andra särskildt för bergsnäringen, hvilken sistnämnda man ansåg vara af sådan vikt, att den behöfde ett särskildt förvaltningsorgan. Detta förslag, mine Herrar, omfattades icke af Rikets Ständer. Det är det besynnerliga, att, ehuru förslaget visade sig kunna medföra besparingar, ogillades dock detsamma, så vidt jag kan påminna mig, af alla fyra stånden, och det märkvärdigaste är, att man dervid yttrade sig äfven om sjelfva principen, som icke vann något allmännare erkännande. Man uttalade nemligen inom stånden den mening, att ärendenas behandling kollegialt lemnade större säkerhet för deras mognare och mångsidigare pröfning. Sedan gjorde man ingenting vid saken förrän 1858 års komité tillsattes för att taga i öfvervägande den viktiga frågan om fullständig ombildning af rikets samtliga centrala förvaltande verk. Denna komité föreslog en ombildning af Kommerskollegium, eller inrättande af en styrelse för handel, näringar och slöjder med i det hufvudsakligaste samma funktioner, som den nu af Kongl. Maj:t föreslagna styrelsen skulle komma att utföra.

Jag ber att få i förbigående erinra, att redan vid 1856 års riksdag ständerna, med bifall till Kongl. Maj:ts derom framställda förslag, beslöto att Bergskollegium skulle upphöra och dess då återstående göromål öfverflyttas till Kommerskollegium.

Så vidt jag kan minnas, förspordes icke någon anmärkningsvärd verkan af 1858 års komités arbeten. Komitén inkom, i vanlig ordning till Kongl. Maj:t med sitt förslag, hvilket dock likasom så många andra förslag lades på den s. k. hyllan, till dess det väcktes till lif i viss mån vid 1867 års riksdag, då, såsom flere af Eder, mine Herrar, torde erinra sig, en värd ledamot af denna Kammare föreslog Kommers-

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

kollegii indragning. När den underdåniga skrifvelse, som med anledning af Kamrarnes beslut afläts till regeringen, föredrogs inför Kongl. Maj:t, förklarade Kongl. Maj:t sig väl vilja bifalla Riksdagens framställning om, att de tjänster inom Kommerskollegium, till hvilka kollegium egde utnämningssrätt, skulle endast på förordnande och tills vidare tillsättas; men, hvad sjelfva hufvudfrågan beträffade, eller om inrättandet af ett nytt embetsverk efter nya grunder, såsom 1858 års komité uppfattat desamma, fann Kongl. Maj:t, att en sådan ombildning af embetsverket icke kunde anses ega något bestämdt företräde framför Kommerskollegium, såsom det då var och ännu är inrättadt. Sedermera, för att icke trötta Herrarne med någon längre historik, har frågan dykt upp flera gånger; och det synes åtminstone i denna Kammare hafva utbildat sig en bestämd åsigt derom, att Kommerskollegium bör upphöra, ehuru, såsom det visat sig af frågans föregående behandling och af ett och annat yttrande, som i dag här afgifvits, man ej synes hafva fullt klart och bestämdt för sig, huru man tänker sig en sådan förändring kunna åvägbringas. Såsom Herrarne erinra sig, afgaf vid 1868 års riksdag Kongl. Maj:t ett förslag om inrättande af ett nytt statsdepartement, under förutsättning just, att Kommerskollegium skulle indragas, och, i sammanhang med nämnda förslag, en framställning om ändring i § 7 Regeringsformen, gående ut derpå, att departementscheferne skulle erhålla myndighet och rätt att afgöra vissa mål, i enlighet med en särskild författning, som skulle komma att af Kongl. Maj:t utfärdas.

Detta förslag lyckades icke vinna Riksdagens bifall. När den underdåniga skrifvelse, som innehöll Riksdagens svar på nämnda proposition, föredrogs inför Kongl. Maj:t, tillsatte Kongl. Maj:t det då lediga presidentembetet i Kommerskollegium; men det provisoriska tillståndet inom verket lemnades i öfrigt oförändradt.

Om vid Kongl. Maj:ts beslut att tillsätta den lediga presidentplatsen *den* tanken legat till grund, att derigenom gifva nytt lif åt embetsverket, får jag beklagligtvis intyga, att denna tanke alldeles icke realiserats. Ty då man hade att befara, att det provisoriska tillståndet skulle komma att för obestämd tid fortfara, måste naturligtvis också intresset för unga män att vid verket söka anställning allt mera upphöra; och frågan förblef framgent, äfven i trots af presidentsutnämningen, i det synnerligen ledsamma skick, hvori den ännu befinner sig.

Vid 1870 års statsrevision blef, såsom redan på förmiddagen erinrades, frågan ånyo upptagen. Denna revision utkastade mycket raskt, på ett par tre sidor, ett förslag att fördela kollegiets göromål på andra förvaltande verk och inrättningar. Stats-Utskottet — jag ber att få erinra derom — har gifvit revisionens ifrågavarande förslag ett särskildt intyg, ity att Utskottet förklarar samma förslag vara "*ganska utförligt*". Emellertid blef frågan naturligtvis äfvenledes upptagen af Stats-Utskottet vid 1871 års riksdag. Jag anholder, — särskildt med hänsyn till en viss del af ämnet, hvartill jag ber att framdeles få återkomma — att få erinra dem af Herrarne, hvilka då voro riksdagsmän, om huruledes revisionens ordförande under en

aftonöfverläggning här på ett mycket accentueradt sätt framhöll, huru lätt och lämpligt det borde kunna gå för sig att öfverflytta t. ex. konsulatärendena till Utrikes-departementet. På skäl, som jag för ögonblicket icke skall närmare utveckla, tog jag mig då friheten uppträda, och jag hade den för mig personligen smickrande tillfredsställelsen, att då varande Utrikes-ministern, Grefve Wachtmeister, förklarade sig i allo instämma uti mitt yttrande.

Efter den tiden är det egentligen senaste Riksdags beslut i frågan, som deråt gifvit nytt lif. Vi inhemtade af en bilaga till den Kongl. statsregleringspropositionen vid nästlidet års riksdag vederbörande departementschefs åsigt i ämnet och hans uttalande, att inrättande af ett nytt statsdepartement vore det enda och oeftergifliga vilkoret för Kommerskollegii indragning. Vi hafva af den nädiga proposition, derom Stats-Utskottets nu förevarande utlåtande handlar, vidare inhemtat, att samme departementschef numera anser Kommerskollegium böra ersättas af ett nytt embetsverk; och jag måste antaga, att denna hans uppfattning delas äfven af de tvänne ledamöter af 1870 års statsrevision, hvilka sedermera inträdt uti Konungens Råd. Jag kan icke tänka mig annat, än att desse Herrar numera frångått den åsigt, som i revisionens betänkande uttalades, nemligen om lämpligheten af en sprängning utaf Kommerskollegium i dess helhet och fördelning af dess göromål på andra redan befintliga styrelser eller förvaltande verk. Jag kan, som sagdt, icke antaga annat, än att desse Herrar, hvilkas omdöme man måste tillerkänna det högsta vitsord, numera frånträdt sin då hysta åsigt här vid lag — och jag klandrar dem alldeles icke dertför. Ty det är alltid förtjenstfullt att frångå en mening, då man finner densamma icke längre vara hållbar; och det är icke ur den synpunkten jag här framhållit detta, utan endast för att visa, att det alldeles icke är en så lätt sak att lösa denna fråga, som mången föreställer sig. Ty — jag återkommer härtill — hade icke desse Herrar frångått sin mening, skulle statsrådsprotokollet i ämnet bära spår deraf. Vi hafva uti andra frågor sett, att ledamöter af Kongl. Maj:ts regering alldeles icke skytt för reservationer, och jag lägger för min del den yttersta vigt dervid, att bemälde statsråd ändrat åsigt.

Den komité, som för lidet är tillsattes, har återupptagit den tanke, som 1858 års komité hyste, nemligen att förändra ifrågavarande embetsverk, eller, rättare sagdt, att, i stället för det gamla kollegiet borde inrättas en så kallad byråkratisk eller monokratisk förvaltning, eller hvad man vill kalla den, och att på sådant sätt söka finna frågans rätta lösning. Hvad Rikets Ständer vid 1847—1848 årens riksdag underkänt, hvad sedermera af 1858 års komité återupptagits och Kongl. Maj:t förklarar sig icke kunna gilla, det har nu blifvit af 1874 års komité föreslaget och äfven utaf Kongl. Maj:t i hufvudsakliga delar godkänt.

Den, som samvetsgrant pröfvat frågan — och jag vågar hoppas, att Herrarne litet hvar skola inse, att jag haft mera än en anledning till att anställa en sådan pröfning — må det icke förtänkas, om han dristar säga, att ett tillstånd, sådant som det, hvaruti det ifråga-

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

varande embetsverket under flera år befunnit sig, är rent af odräy-
ligt; och det ligger i sakens natur, att ju längre detta provisoriska
tillstånd sträcker sig, dess större skada skall det medföra. Detta
behöfver ej något bevis. Denna skada ligger icke så mycket uti det
obehag, som tillskyndas det nuvarande embetsverket genom detta pro-
visorium, utan framförallt deruti — och jag vill fästa Herrarnes
synnerliga uppmärksamhet härfpå — att verket under nuvarande för-
hållanden icke eger förmåga att uppfostra lämpliga ämnesvenner till
att en gång öfvertaga bestyret med alla dithörande ärenden, de må
nu komma att behandlas under den ena eller andra förvaltnings-
formen.

Då man kastar blicken på förhållandena i detta hänseende i
andra länder, så finner man, att de ifrågavarande ärendena i allmän-
het der skötas af sjelfständiga förvaltningsverk eller för dessa ären-
dens handhafvande särskildt inrättade regeringsdepartement. Så är
förhållandet t. ex. i England, der, så vidt jag vet, det icke fallit
någon in att indraga det embetsverk, som motsvarar vårt Kommers-
kollegium, om ock ärendena der handläggas under andra former än
hos oss. Förvaltningsbestyren äro ock i det närmaste desamma. Der
finnes en president, som tillika är ledamot af ministären och hvars
egentliga funktion är af den beskaffenhet, att han mera tillhör under-
huset än sjelfva förvaltningsverket. De egentliga arbetande medlem-
marne kallas icke, såsom hos oss, "råder" eller "ledamöter", utan
"biträdande sekreterare" — förste sekreterare finnas äfven — och
det är på desse biträdande sekreterare de egentliga förvaltnings-
bestyren hvilat. De hafva ock, efter hvad jag tror mig veta, gått i
den riktningen, att de särskilda sekreterarne eller byråcheferne äro
fullkomligt sjelfständiga, hvar och en inom sitt särskilda departement,
och detta till den grad, att den egentliga chefen, eller den s. k. pre-
sidenten, knappast deltagar i de göromål, som inom verket hand-
läggas. Han är en politisk personlighet och såsom sådan anses han
vara nödvändig. I Frankrike finnes ett särskildt departement för
handel och näringar, som äfven behandlar ärendena angående
åkerbruket och allmänna arbeten. För öfrigt har detta departement
i det närmaste samma bestyr och verksamhetsområde som Kommers-
kollegium. I Preussen finnes en "handelsminister", som, hvad göro-
målen omfattning och fördelning beträffar, är inrättad på samma
sätt som Kommerskollegium, naturligtvis för så vidt eller i den mån
det kan finnas någon öfverensstämmelse mellan ett ministerielt de-
partement och en kollegial inrättning. Huru förhållandena härutinnan
äro i Würtemberg, har redan på förmiddagen af Herr Civilministern
blifvit antydt, likasom äfven den näst föregående talaren yttrade några
ord om det förträffliga sätt, hvarpå ärenden af ifrågavarande slag i
detta land behandlas, och jag skall derföre anhålla att få i största
korthet göra en framställning deraf. Der finnes en central inrättning
af ganska vidlyftig och omfångsrik beskaffenhet, bestående af en
president och sex eller sju ledamöter. Derjemte finnes en särskild,
om jag så får säga, extra konselj af sakkunnige personer, såsom köp-
män och industridkare, hvilka tillkallas vid förekommande fall. Ären-

dena behandlas så, att presidenten och en byråreferent handlägga dem, som äro af mest löpande natur, under det de öfriga, som äro af en större omfattning, skötas af ett förvaltningsutskott, som, för att kunna fatta ett giltigt beslut, måste bestå af minst tre ledamöter.

Vidare kommer ett kollegium, som handhafver frågor af större vikt, och som, för att dess beslut skola anses giltiga, måste utgöras af minst sju ledamöter. Slutligen hör till denna inrättning den redan antydda särskilda rådsförsamlingen, hvilken, så vidt jag kan påminna mig, består af 24 medlemmar och som sammankallas för behandling och utredning af viktigare lagstiftningsfrågor och andra ärenden, som röra näringarne.

Detta sätt för behandlingen af ärenden, om hvilka här är fråga, har med rätta blifvit framhållet i denna Kammare och har dessutom väckt uppmärksamhet i andra länder. För några år tillbaka utsände Österrike till och med en sakkunnig person för att taga närmare kännedom om den württembergiska institutionen. Jag har tillåtit mig ytterligare fästa uppmärksamheten på denna anordning af förvaltningsbestyren med näringarne i ett främmande land; ty vi böra besinna, att Württemberg är ett litet land, som icke har två millioner invånare. Och om detta land har kunnat anse det nödvändigt att hålla sig en så pass betydande apparat, kan det allt vara skäl att tänka på, huruvida icke äfven vårt land, som dock har ett mer än dubbelt så stort invånareantal, är i behof af ett sjelfständigt embetsverk eller en särskild förvaltningsmyndighet för handläggning af ärenden, som röra landets näringar.

Man har, mine Herrar, i denna fråga ofta, både skriftligen och muntligen, framhållet den omständighet, att det icke skulle vara af så mycken vikt att gifva ärendena den utförliga behandling, som de kunna få i ett sådant embetsverk och företrädesvis — jag vågar säga det — i ett kollegium. Man har velat jemföra den olika lagstiftningen förr och nu, samt trott sig finna ett oomkullkasteligt skäl för, att den ändring, som åsyftas, mycket lättare skulle kunna åstadkommas nu, när man kastar blicken tillbaka och ser, huru alla näringar förut varit bundna, så att de ej kunnat röra sig utan särskilda tillståndsresolutioner från vederbörande myndigheter. Det är sant, att i detta afseende stora förändringar inträffat, men i ersättning för dessa göromål från äldre tider, hvilka i allmänhet voro af enklare beskaffenhet, har man fått en hel mängd andra, hvarom man förr icke hade en aning. Den hastiga utvecklingen af landets handel och näringar; de vidsträckta kommersiela förbindelser med utlandet, hvaruti vi kommit och hvilkas omfång vi för tio eller åtminstone tjugo år sedan icke tänkt oss såsom möjliga — allt detta har framkallat en mängd nya bestyr, hvilka icke få förbises och hvilka otvifvelaktigt ej äro af mindre vikt än de göromål, som voro en följd af de gamla prohibitistiska författningarne i alla möjliga riktningar. Kunde man sålunda, mine Herrar! stryka ett streck, om jag så får uttrycka mig, öfver alla dessa ärenden och deraf följande bestyr, då vore frågan lätt löst. Kan man det icke, så nödgas man väl medgifva, att något måste göras, och att det således icke är möjligt eller riktigt

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

att planlöst utskifta alla dessa bestyr åt olika förvaltningsmyndigheter, utan tvärtom söka i en eller annan form sammanhålla dem.

Jag ber nu att få öfvergå till en fråga, som Stats-Utskottets ärade ordförande framhållit under förmiddagens lopp, och som har sin särskilda vikt af hvad jag nyss antydt, nemligen deraf, att den särdeles starkt betonades af 1870 års statsrevision. Jag menar frågan om de så kallade konsulatärendena, hvilka i följd så väl af deras antal som ganska ofta af deras beskaffenhet äro temligen besvärliga. Man säger nu, att dessa ärenden kunna öfverflyttas till Utrikesdepartementet. Tydligt är, att de *kunna* det; men en annan sak är, om en sådan öfverflyttning *bör* ega rum, då jag naturligtvis förutsätter, att en hvar, som har en röst i denna fråga, gerna vill se, att hvar bestyr, det må vara af större eller mindre omfång eller betydelse, handhafves på ett fullt ändamålsenligt sätt. Jag bestrider dock — och det får den ärade ordföranden i Stats-Utskottet förlåta mig — fortfarande, likasom jag gjorde det år 1871, lämpligheten af en sådan öfverflyttning, enär dessa ärenden, eller åtminstone de viktigaste af dem, derigenom svårligen skulle kunna blifva på ett fullt tillfredsställande sätt ombesörjda, hvartill orsaken helt enkelt ligger i den omständigheten, att vi hafva ett brödrarike, som också har i förekommande frågor af dylik art en insats att göra. Det vore i högsta grad oegentligt, om utrikesministern, den gemensamme förvaltaren af begge brödrarikenas angelägenheter i förhållande till utlandet, skulle i dylika frågor blifva utslutande beroende af den utredning deraf, som han kunde erhålla från Norge. Att jag härmed på intet vis vill utkasta någon beskyllning mot våra norska bröder eller mot vederbörande myndigheter i brödrariket, behöfver jag väl icke särskildt erinra. Rätt och tillbörligt är, att hvar och en ser sin egen stat till godo; det är något, som Kommerskollegium också vill göra i hvad Sveriges intressen vidkommer. Men det ligger i sakens natur, att, om jag bringar frågan derhän att göra de förenade rikenas utrikesminister till förvaltare af dessa konsulatärenden i allmänhet, så skall i hvarje sådan fråga, der de båda rikenas olika intressen komma i beröring, tyngdpunkten komma att ligga hos det norska inre departementet eller hos den norska regeringen. Ett sådant förhållande kan väl i större eller mindre mån vara beroende af de personliga egenskaperna hos den man, som står i spetsen för de förenade rikenas utrikes angelägenheter, det erkänner jag; men jag vågar äfven antaga, att han i slika fall ofta skulle finna sig i en brydsam ställning och understundom till följd af omständigheternas tvång blifva, snart sagdt, endast en expedient af de åsigt, som i dylika ärenden uttalas inom Norge. Jag har redan åberopat en affiden utrikesminister, Grefve Wachtmeisters åsigt i detta ämne. Jag kan i detta afseende åberopa ännu en affiden utrikesminister, nemligen Grefve Manderström, som hyllade samma mening, hvilken delas jemväl af den nuvarande utrikesministern, efter hvad vi hafva hört här på förmiddagen. Och vi kunna väl icke föreställa oss, att desse Herrar endast af en nyck eller ett hugskott omfattat en sådan åsigt, utan vi måste antaga — och jag förmodar att det icke fins någon här i Kammaren, som ej

vill antaga det -- att det endast varit på grund af vunen erfarenhet och en fast öfvertygelse, som de ansett en fullt sjelfständig behandling och utredning vara nödvändig för den grupp af ärenden, hvarom jag nu talar. Kunde dessa ärenden i allmänhet på ett nöjaktigt sätt annorledes behandlas, så är det gifvet, att en förändrad anordning eller en fördelning af de öfriga göromål, som nu tillhöra Kommerskollegium, lättare skulle kunna utföras, äfven om en sådan fördelning i och för sig icke är att förorda. Men när jag icke förstår inse detta, så har jag -- under förutsättning naturligtvis, att sådant, trots min öfvertygelse om olämpligheten deraf, kan inträffa -- sökt göra några beräkningar, för att endast ur ekonomisk synpunkt få klart för mig, om det vore någon verklig vinst att öfverflytta Kommerskollegii göromål på andra allmänna inrättningar. Men så vidt det varit för mig möjligt att beräkna detta, har jag icke kunnat komma till annat resultat, än att en dylik åtgärd, långt ifrån att medföra någon vinst eller besparing, snarare skulle leda till motsatsen.

Jag tillåter mig i förbigående omnämna behandlingen t. ex. af de så kallade patentärendena. Lagstiftningen härutinnan är visst icke tillfredsställande, sådan den nu är; jag är den förste att erkänna detta. Jag vill emellertid icke upptaga Kammarens tid med att ingå i detaljer härom. Men gifvet och klart är, att om man vill bilda denna lagstiftning efter utländskt mönster, så skola dessa ärendens behandling komma att medtaga betydligt större kostnader, än som nu är fallet.

Derjemte fins det en hel mängd andra frågor, som lättare kunna skötas af ett centralt embetsverk därför, att de sinsemellan ega ett nödvändigt sammanhang; omständigheter göra, att under vissa perioder ökas antalet af frågor inom en viss grupp, hvaremot de minskas inom en annan. Sålunda utjemnas förhållandena i det hela. Dessutom -- för att nu ytterligare fullborda jmförelsen mellan förr och nu -- börja flera frågor, hvilka man icke förut kunnat taga med i räkningen, att få allt större och större vikt. Så är t. ex. förhållandet med ärenden rörande emigrationen och allt hvad deraf följer. Denna sak har nu fått en särskild betydelse mot förr, då det fåtal individer, som flyttade från fäderneslandet, icke ådrog sig synnerlig uppmärksamhet. Det är visserligen sant, att en återgång från de sista tidernas starka utvandring egde rum i fjor. Men frågan kräver i alla fall uppmärksamhet från lagstiftningens sida, ty det är högst sannolikt, att sedan en gång de ekonomiska och finansiella förhållandena i Nord-Amerika blifvit bättre än de en lång tid varit, hvilket tvifvelsutän kommer att inträffa, så skall den starka utströmningen af vår befolkning dit på nytt ega rum.

Vidare ber jag att exempelvis få omnämna, hurusom Kommerskollegium för några år sedan hos Kongl. Maj:t begärde bemyndigande för vissa konsulter att emottaga så kallade sjömansbesparingar. Detta bemyndigande erhöles och har haft den lyckliga påföljd, att sådana besparingar nu ingå till ganska betydliga belopp. Och man kan göra sig en föreställning om mängden af de göromål, som deraf uppkom-

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

mit, då jag nämner, att ingen vecka, snart sagdt ingen dag under året går förbi, utan att dylika ärenden förekomma. Dessa göromål hafva medfört en alldeles särskild räkenskap, som redan bildar en ganska diger lunta. Jag skulle kunna ytterligare anföra exempel på åtskilliga slag af mål, som kräfva ett arbete vida öfvervägande det, som föranleddes af de mål, hvilka till följd af förändringar inom den ekonomiska lagstiftningens område frångått kollegiet. På detta sätt uppstå och utveckla sig i en mängd olika riktningar göromål, hvilka man helt naturligt tillförene icke kunnat och nu icke kan förutse; och sammaledes skola nog våra efterkommande finna nya ämnen för sina begrundanden och åtgöranden.

Det må nu tillåtas mig att med några ord angifva min egen uppfattning i denna fråga, så skall jag sedan icke längre taga Kammarrens tid i anspråk. Jag hade den äran att insättas till ledamot i det Särskilda Utskott, som 1868 års Riksdag tillsatte för att behandla en utaf en högt aktad representant från Göteborg väckt motion, omfattande en ganska grundlig omskapning af förvaltningen i allmänhet och särskildt framhållande vigten deraf, att Kongl. Maj:t befriades från en mängd mål, som nu belasta regeringen, eller de så kallade administrativa besvärsmålen. Det förslag, Särskilda Utskottet då i ämnet framlade, blef af denna Kammare med öfvervägande majoritet antaget, men endast i viss mindre del af Första Kammaren. 1868 års Särskilda Utskott utgick från den åsigt, att icke endast Kommerskollegium, utan äfven öfriga kollegierna, äfvensom ett och annat af de centrala embetsverken i öfrigt skulle upphöra, och sålunda en helt och hållet departemental eller ministeriel förvaltning införas. I Utskottets betänkande erkännes till fullo den betydelse kollegierna hade haft för sin tid och som de ännu i viss mån kunna ega. Men man ansåg sakernas förändrade skick och i synnerhet den särskilda ställning, som efter det nya statsskicket införande representationen intagit i förhållande till regeringen, oeftergifligt fordra, att den isolerade ställning, hvaruti de särskilda departementscheferne befunno sig, måtte upphöra och, så vidt möjligt vore, kring dem koncentreras all den erfarenhet, som var samlad inom de särskilda förvaltningsgrenarne. Det var sålunda endast under förutsättning af det ministeriela styrelsesättets införande, som Särskilda Utskottet framställde sitt förslag. Det tänkte sig icke, att alla kollegierna på en gång skulle medelst ett enda penndrag indragas. Endast de, hvilka lättare kunde umbäras, skulle upphöra; andra åter hade djupare rötter och måste ännu någon tid bibehållas. Under de öfverläggningar, som egde rum inom Utskottet, förestälde vi oss t. ex. ordningen sådan, att Förvaltningen af sjöärendena skulle kunna upphöra; vidare Kommerskollegium, Statskontoret, Kammarkollegium och möjligen äfven Kammarrätten, som med bibehållande af de s. k. revisionsärendena skulle befrias från en del af de judiciela mål, hvilka nu af densamma behandlas. Sådan var den uppfattning af frågan, som då hystes, och den är ännu min. Vill man åstadkomma en varaktig institution i nu förevarande afseende, så måste man förr eller senare beqväma sig till upprättande af ett regeringsdepartement för handel och närings, eller åtminstone

genom en ny fördelning af målen emellan de särskilda departementen, om möjligt, sätta Civil-departementet i stånd att öfvertaga de ärenden, som nu handläggas af Kommerskollegium. Hvad jag efter den tiden hört yttras, så väl muntligen som i skrift, har icke kunnat rubba denna min öfvertygelse; och nödvändigheten af en förändring i den antydda riktningen lärer väl förr eller senare vinna erkännande.

Det framstår vidare en annan nödvändighet, som visserligen ej i egentlig mening hör till den nu föreliggande frågan, men som dock torde vara af den vigt, att den förtjenar att af den ärade Kammaren en och annan gång tagas i betraktande, nemligen nödvändigheten af att åt de särskilda förvaltningscheferne inrymma större myndighet, såsom ock Kongl. Maj:t uti sin proposition i ämnet vid 1868 års riksdag ifrågasatte. Det lönar knappt vidare mödan att skygga tillbaka för den ministeriela styrelseformen; den följer med en viss oeftergiftighet af årliga riksdagar och det förändrade skick, hvaruti representationen, genom införandet af den nya Riksdags-ordningen befinner sig till regeringen äfven med tillbörligt erkännande af den mer än en gång framhållna omständigheten, att Regeringsformen är densamma som förut. Denna min uppfattning har jag funnit delas af många framstående män, ja till och med sådane, som varit eller äro medlemmar af Konungens Råd. Jag går ändå längre; jag påstår, att den ministeriela styrelseformen redan inträdt, ehuru man ej vill erkänna det, men inträdt felaktigt så till vida, att den kommit till användning både i mera viktiga och mindre viktiga frågor, och sålunda understundom äfven i sådana, der samfäldt arbete och derpå grundad samfäld ansvarighet icke bort saknas. Ty ärendenas mångfald och beskaffenhet är nu sådan, att det är omöjligt för Konungens rådgifvare att egna en odelad uppmärksamhet åt ärendena i allmänhet, och det måste således mer eller mindre ligga i hvarje departementschefs hand att efter bästa förmåga sköta de ärenden, som tillhöra hans embetsförvaltning. Det är således ej värdt att längre draga sig tillbaka för en verklighet; ty förr eller senare måste man erkänna hvad som i viss mån redan nu inträdt.

Hvad den särskilda fråga, som nu föreligger, beträffar, har jag redan i början af mitt anförande antydt, att jag icke skall tillåta mig att göra något yrkande. Hvad jag dock icke kan underlåta att säga är, att mig synes det, för Riksdagens egen värdighets skull, vara en ofövislig skyldighet att göra *något*. Riksdagen, och särskildt denna Kammare, har vid flera tillfällen uttalat sig för en förändring och ansett densamma icke blott nödvändig, utan äfven ganska lätt att verkställa. Kongl. Maj:t har nu bjudit ett förslag, som, att döma efter alla föregående uttalanden, borde vara välkommet för denna Kammare. Jag skall icke inlåta mig på ett bedömande af förslaget i sin helhet, men då jag i likhet med Herr Departementschefen, betraktar detsamma såsom en öfvergångsform, är det obestridligt, att det såsom sådant eger värde, ty det kan ej nekas, att om man, såsom jag föreställer mig vara nödvändigt, vill i en framtid öfvergå till inrättandet af ett departement för handel och näringar, eller öfverlemna alla de särskilda, näringarne rörande frågor till handhavande af ett

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

regeringsdepartement, låter sig en sådan öfvergång genom den nu föreslagna institutionen lättare verkställa, emedan man då så till sägandes har de särskilda, efter målens art betingade fördelningarne eller byråerna i det skick, att de kunna när som helst i departementet inpassas. Deruti ligger det Kongl. förslaget obestriddliga fördel.

Det förefaller mig, att i en och annan del af förslaget en jemkning möjligen skulle kunna ega rum, såsom, i afseende på ärendenas behandling, att för vissa mål af större omfattning vore lämpligare att bibehålla det kollegiala behandlingssättet; detta är i alla fall blott en enkel instruktionsangelägenhet, och Kongl. Maj:t har ännu icke sagt sitt sista ord i frågan, utan det kan lätt låta lämpa sig efter den möjliga utredning af frågan, som ytterligare kan befinnas nödig. Något bör, som sagdt, likväl nu göras.

Jag har redan förut antydt det odrägliga tillstånd, hvori Kommerskollegium för närvarande befinner sig, då det nästan kan sägas lefva för dagen, eller, för att använda ett uttryck af Herr Departementschefen i denna Kammare vid ett föregående tillfälle, är en institution, som ej kan lefva och ej heller får dö.

Jag har äfven förut antydt de i högsta måtto skadliga verknin-
garne af det närvarande oeffterrättighetstillståndet, och skall derföre icke vidare med den saken upptaga den ärade Kammarens tid; men, innan jag slutar, vill jag — och jag hoppas, att ingen må förtänka mig det — yttra några ord om det nuvarande embetsverket. Jag önskar af uppriktigt hjerta, att mitt anförande i denna del kunde sägas vara en svanesång, ett begrafningstal öfver det gamla kollegiet; och det är derför jag tillåter mig påstå, att det icke är sant, hvad man med ett visst nöje äfven här i Kammaran velat framhålla, nemligen att detta embetsverk gjort sig skyldigt till ett öfverdrifvet reglementerande, samt att onödigtvis och beställsamt upphäfvat sig till förmyndare för de olika näringarne. Den, som samvetsgrannt studerat detta embetsverks historia, skall finna denna uppgift icke vara grundad.

Långt innan de båda statsmakterna enade sig om större frihet för näringarne afgaf Kommerskollegium utlåtanden i detta ämne, hvilka kunna sägas lända det dåvarande embetsverket till den största heder. De deri uttalade åsikterna voro nemligen ganska frisinade och vittnade om en framtidsblick, som man ej gerna vill tillerkänna ett så gammalt och urmodigt kollegium. Dessa åsikter vunno, om ej hufvudsakligen, så åtminstone till en del erkännande omkring tio år derefter genom utfärdandet af Handels- samt fabriks- och handtverksordningarne. Ja, bland kollegii då varande ledamöter uttalades redan då åsikter, som först vid riksdagen 1862—1863 och sedermera genom Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet upphöjdes till lag. Det är således ej sant, att detta embetsverk gjort sig skyldigt till obskurantism, eller ett envist fasthållande vid gamla föreställningssätt, utan det har tvärtom sökt att i alla riktnin-
gar föra frihetens talan, hvarföre det och mången gång härför fått uppbära klander. Det har äfven sökt föra lagstiftningen beträffande vårt lands kommersiela förhållanden till utlandet i samma fria riktning,

hvarföre beskyllningen, att verket ej följt med sin tid, icke heller är på verkliga förhållanden grundad. Jag vågar äfven påstå, att den beskyllning, som vanligen riktas mot kollegierna, eller att de arbeta med långsamhet, icke med fog kan tillvitvas Kommerskollegium, och jag kan bevisa det för hvar och en, som vill taga närmare reda på förhållandet i det afseendet. Jag tillägger, att detta embetsverk delar med de andra gamla kollegierna den förtjensten att vara otillgängligt för inflytande såväl ofvan i från som nedanifrån.

Ehuru jag erkänner mig hysa den åsigten, att de gamla kollegierna böra försvinna i den mån göromålen kunna öfverflyttas till embetsverk med andra förvaltningsformer, vågar jag dock föreställa mig, att den dag kan komma, då man skall sakna ett och annat af dem. De hafva vid flera tillfällen visat sig kunna genom sin sjelfständighet föra frihetens talan; och detta torde kanhända förtjena något erkännande af dem, som — jag må säga så väl i tid som otid — föra samma talan. Oaktadt det således är visst, att Kommerskollegium sökt att efter bästa förmåga fullgöra sina skyldigheter, önskar jag dock, såsom jag redan antydt, att den ifrågasatta ändringen måtte blifva genomförd, emedan nödvändigheten deraf är betingad af de närvarande omständigheterna. Jag vågar tillika antaga, att, om man vill finna sig vid den tanken, att verkets nuvarande embets- och tjänstemän ännu hafva någon duglighet till att handhafva göromålen, de, om ej alla, så åtminstone flere af dem, gerna skulle se, att dem bereddes tillfälle att inträda i den nya styrelsen; i följd hvaraf man ej heller behöfver befara, att den s. k. indragingsstaten skall blifva synnerligen betungande.

Till sist måste jag ännu en gång lägga Kammaren på hjertat, att *något* måste göras, ty det öfverensstämmer ej med Riksdagens värdighet — hvars bevarande nu är beroende af denna Kammares beslut — att år från år uppskjuta denna viktiga organisationsfråga.

Herr Dickson: Efter de många sakrika anföranden, som i dag blifvit hållna om fördelarne af den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen, vore det öfverflödigt af mig att tillägga något. Jag har också begärt ordet endast för att få säga något angående frågans behandling. Deraf har jag nemligen ej kunnat få annat än den föreställningen, att vi äro ytterst benägna att ställa högst orimliga fordringar på regeringen. Ty förra riksdagen anhöllo vi uti underdånig skrifvelse, det Kongl. Maj:t täcktes taga frågan om Kommerskollegii indragning eller förändrade organisation under förnyad ompröfning och till denna riksdag framlägga de förslag i ämnet, hvartill omständigheterna kunde föranleda. Med anledning häraf tillsatte Kongl. Maj:t en komité, som afgaf utlåtande i den af Riksdagen angifna riktningen, hvarefter Kongl. Maj:t till denna Riksdag afgaf sin nu föreliggande, på ofvanberörda utlåtande grundade nådiga proposition. Nu har Stats-Utskottet, till hvars behandling densamma öfverlemnats, affärdat den med det yttrande, att den föreslagna förändringen ej syntes medföra några fördelar framför det bestående; och på detta och några andra anförda skäl hemställer Utskottet, "att den Kongl. propositionen ej må

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

vinna Riksdagens bifall," och i sammanhang dermed "att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga förevarande fråga under förnyad ompröfning." Men jag frågar, mine Herrar, om man afslår ett förslag, som blifvit framlagdt på af Riksdagen sjelf angifna grunder, är man icke då äfven ovikorligen skyldig att för Kongl. Maj:t framhålla, i hvilka särskilda punkter förslaget icke vunnit bifall, äfvensom hvilket sätt man tänker sig lämpligast för handläggningen af de hithörande ärendena; ty eljest leder ju en förnyad pröfning af frågan icke till målet, då ingen ledning finnes för Regeringen i Riksdagens på det af Utskottet föreslagna sätt uttalade önskan.

Att, såsom den senaste talaren sagt, det tillstånd, som eger rum i Kommerskollegium, är både menligt för ärendenas gång och ytterst olidligt för embetsmännen sjelfva har han tillräckligt kraftigt framhållit. Men det innebär äfven emot tjänstemännen en stor obillighet att hålla dem qvar vid detta provisoriska tillstånd, och det är därför högeligen önskvärdt att slutligen komma till en lösning af frågan. Dessutom är det icke blott Kommerskollegii provisoriska tillstånd, som gör ställningen så beklaglig. Denna fråga har nemligen antagit sådana dimensioner, att vår politiska ställning är, så att säga, grumlig och vi lefva sjelfva uti ett provisoriskt politiskt tillstånd. Huru spännande det för öfrigt än kan vara att hvarje tisdag och fredag studera Posttidningen för att se om någonting skett, icke vinner ärendenas gång härfpå, utan hela landet vore bäst belåtet att se hela denna konflikt begrafven. Något lämpligare sätt att vinna detta mål kan jag icke finna än att bifalla Kongl. Maj:ts proposition; men jag framställer yrkande härom icke blott af det nyssnämnda skälet utan äfven på de skäl, som under förmiddagen blifvit uttalade af den förste talaren samt af Herr Statsrådet och Chefen för Civil-departementet. Jag tror nemligen, att all den opposition, man skulle kunna uppställa mot förslaget, derigenom blifvit så nöjaktigt vederlagd, att om också, då jag på förmiddagen uppkom i Kammaren, jag hyste någon tvekan, så har dock denna under dagens debatt försvunnit, och det är af fullkomlig öfvertygelse jag nu vördsamt tillstyrker bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Ericson: Då jag begärde ordet skedde detta, emedan jag på anmälningslistan fann antecknade en en hel mängd af Kammarens ledamöter, som jag visste skulle komma att motsätta sig Utskottets föreliggande förslag, och därför att jag anser att Kammaren eger rätt att fordra, det Utskottets ledamöter uppträda till försvar för sina förslag. Emellertid hafva nu större delen af dessa före mig antecknade talare låtit utstryka sina namn och följaktligen icke begagnat sin rätt att yttra sig i frågan. Jag har derigenom icke så mycket att till bemötande upptaga, då jag anser öfverflödigt lemna något svar på den drapa, som Herr Sjöberg lemnat oss öfver Kommerskollegium, hvilket enligt allmänna åsigten är föräldradt och förr eller senare måste träda tillbaka från skådebanan.

Jag ber då att först få vända mig mot Herr Grefve Sparre och den nya sida af diskussionen, till hvilken han gifvit uppslaget. Jag

behöfver dervid icke yttra mig om hans åsikter med afseende å näringar och industri samt det varma nit han för desamma städse utvecklar, och som alltid kan vara af intresse att höra; men jag protesterar mot hans uppfattning, att hufvudmotivet för Stats-Utskottets utlåtande i frågan skulle varit att "pruta på några riksdaler," såsom Grefven behagade uttrycka sig. Jag kan också tryggt vädja till denna Kammare, huruvida icke denna uppfattning är oriktig; hufvudfrågan har i sanning icke rört sig om några riksdaler utan helt andra motiv, hvilka Grefven icke ens berörde. Derjemte yttrade han, att man sökt en utväg att medelst detta afstyrkande utlåtande komma ifrån den konstitutionela konflikten. Jag tror icke, att här kan sägas förekomma annat än ett förslag om ett nytt embetsverk och hvad Grefve Sparre kallar biläggandet af den konstitutionela konflikten, det bör man väl icke köpa till det priset att upprätta ett nytt embetsverk, som man är öfvertygad om icke skulle komma att uppfylla sitt ändamål utan i stället qvarstå såsom en hämsko på just de intressen, som Grefve Sparre nu som alltid så varmt försvarar.

Så vidt jag rätt fattat ställningen, har, sedan Utskottets ordförande hade ordet, inga motskäl blifvit framställda, hvilka icke redan äro vederlagda. Deremot har uttalats en protest mot en viss del af Stats-Utskottets uppfattning, nemligen derom att åtskilliga ärenden, som nu tillhöra Kommerskollegium, skulle öfverflyttas på Utrikesdepartementet. Hans Excellens Herr Utrikes-statsministern gaf härvid ett förnyadt uttryck åt den förnäma tillbakadragenhet — såsom jag vågar kalla det — hvilken det statsdepartement, Hans Excellens förestår, sedan långt tillbaka städse ansett lämpligt att intaga. Jag tror emellertid, att det icke numera går för sig, att en statsinstitution intager en dylik reserverad hållning gent emot våra offentliga intressen. Magnificensens slöja måste för det allmänna bästas skull afläggas, och hvarje statsinstitution måste fram på arenan för att göra all den nytta som står i dess förmåga. Och jag är förvissad, att det lärer till det allmännas fördel likasom äfven till gagn för de män, hvilka egna sig åt det allmännas tjenst, om det beredes tjenstemännen tillfälle att få ådagalägga, att de lika väl som andra medborgare vilja göra all den nytta, de möjligen kunna, hvar på sin plats.

Såsom ett hufvudargument emot lämpligheten af att till Utrikesdepartementet öfverflytta de konsulatärenden, som nu tillhöra Kommerskollegii handläggning, anförde Hans Excellens, att departementet icke är ett uteslutande svenskt embetsverk utan en unionel institution, ett svenskt-norskt embetsverk, hvilket icke utan olägenheter skulle kunna öfvertaga en mängd ärenden, som uteslutande tillhöra Sverige. Hans excellens trodde, att utrikesministern genom en dylik reform skulle blifva försatt i en skef ställning, då vid uppkommen meningskiljaktighet mellan det norska Inre departementet och den svenska institutionen, som handlägger konsulatärenden, utrikesministern skulle uppträda såsom deras gemensamma målsman inför konungen. Jag tror icke, att detta resonement håller fullkomligt streck, om man ser saken ur praktisk synpunkt och icke alltför mycket håller sig vid

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

etiketten eller formalistiska petitesser. Jag tror nemligen att, om en byrå för konsulatärenden inrättas under Utrikes-departementet eller i Kommerskollegii ställe insättes en styrelse med en af Konungen i Sverige afsättlig, allena beslutande generaldirektör i spetsen, så blir utrikesministerns ställning till generaldirektören i styrelsen eller chefen för byrån och de utlåtanden denne afgifver, ungefärligen densamma, ty det blir i sådant fall icke, såsom nu, ett sjelfständigt kollegium med dess oafsättlige embetsmän, som lemna utlåtandet, utan i båda fallen hemtar Regeringen utlåtande från en i hvad stund som helst afsättlig och således af Regeringen fullkomligt beroende tjänsteman. Jag anser derföre att skilnaden icke är så stor, som hans excellens ville göra den, och tror att konsulatärendenas öfverflyttande till Utrikesdepartementet skulle bereda stora fördelar, bland hvilka flera redan under diskussionens gång blifvit framhållna, och jag tager mig friheten att ytterligare påpeka en. Om de unge män, som inträda i Utrikesdepartementet, få tillfälle att göra sig förtrogne med konsulatärenden, så lära de känna främmande länders industri och handel, hvaraf de måste hafva stort gagn, då de framdeles skickas ut såsom Sveriges representanter i utlandet. Deras förmåga att uti sin nya ställning verka till fosterlandets bästa synes mig böra väsendtligen utvecklas, derigenom att de på förhand få taga befattning med just sådana ärenden, som röra de utrikes förhållanden, hvilka för oss äro af stort intresse, nemligen handel och industri.

Jag har endast i korthet sökt bemöta de anmärkningar, som blifvit uttalade mot Stats-Utskottets uppfattning med afseende å öfverflyttningen af konsulatärendena till Utrikes-departementet, och skall icke längre upptaga Herrarnes tid.

Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Hörnfeldt: Jag skall be att få förutskicka den erinran, att jag anser mig icke behöfva till besvarande upptaga en stor del af de anmärkningar, som här blifvit framställda mot Utskottets förslag, lika litet som jag anser det tillständigt att vid denna sena timma i större mån än Utskottets ärade ordförande gjort, inlåta mig på ett försvär af Utskottets förslag i denna fråga.

Det är endast i afseende å tvänne anmärkningar mot samma förslag, hvilka på förmiddagen framställdes och hvilka sedan, så vidt jag hört, icke blifvit besvarade, som jag vill påkalla Kammarrens uppmärksamhet. Den ena af dessa anmärkningar framställdes af den förste ärade talaren på stockholmsbänken och riktades mot Utskottets motivering i fråga om sifferuppgifterna. Han yttrade nemligen, att Stats-Utskottets uppgift derom att staten för det föreslagna nya embetsverket skulle blifva dyrare än Kommerskollegii stat, icke skulle hålla streck. Jag ber i anledning deraf få fästa hans uppmärksamhet derpå, att Stats-Utskottet endast sagt, att statens utgifter i och för det nya embetsverket skulle blifva större än de utgifter, som hittills utgått från statskassan *direkte* till Kommerskollegium. Det är helt naturligt, att om man skulle taga med i räkningen de löner, som från manufaktur-diskonten utgå till nuvarande tjänstemännen i Kommers-

kollegium, då blefve den nya staten ej dyrare. Men påtagligt är att, om den Kongl. propositionen bifalles, nyssnämnda lönebidrag icke blifva för statsverket besparade, och då skulle det nya styrelseverket absolut icke blifva billigare än det vi redan hafva, ty utgifterna qvarstå alltid för statsverket.

Den andra anmärkningen mot Stats-Utskottets förslag utgick från den ärade talaren på upplandsbänken, hvilken yttrade, att Utskottet lättvindigt behandlat Kongl. Maj:ts proposition i denna fråga, likasom han och ansåg Utskottets motivering konstig. De varma sympatier, som den ärade talaren från upplandsbänken i allmänhet uttalar, då det gäller att försvara en Kongl. Maj:ts proposition, göra att jag icke är förvånad deröfver, att han icke blifvit tillfredsstäld med den af Utskottet för dess afslag å den Kongl. propositionen begagnade motivering.

En annan ärad talare på stockholmsbänken, Herr Sjöberg, hade ett mycket långt föredrag, hvilket dock, som jag tror, kunnat till större delen läsas dels i den Kongl. propositionen och dels i det bland Kammarens ledamöter utdelade komitébetänkandet. Han yttrade, att då det lilla landet Würtemberg funne skäligt hålla sig en stor "apparat" för handel och näringar, så vore det äfven skäl för Sverige att hålla sig en sådan. Jag medgifver att, om man endast tager de båda ländernas ytområde i betraktande, han då kan hafva rätt; men det finnes, efter min åsigt, en annan och vida viktigare skilnad mellan dessa länder, och denna består i den olika lifaktighet, som utmärker embetsverken i det ena och det andra landet. Om den lifaktighet, som eger rum i de Würtembergiska embetsverken, verkligen skulle förefinnas inom våra embetsverk och — jag vågar påstå det — särskildt i Kommerskollegium, så tror jag, att man icke gerna skulle tillåta sig så mycket klander mot dessa embetsverk i allmänhet och mot Kommerskollegium i synnerhet, som på sista tiden varit fallet.

Jag vill emellertid icke längre upptaga Kammarens tid utan inskränker mig till att yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena Björn-stjerna: Då jag nyss af en ärad talare blifvit beskylld för en förnäm tillbakadragenhet, i hvilken jag skulle hafva inneslutit mig och som vore skadlig för våra allmänna intressen, kan jag icke underlåta att med några ord besvara hans anförande. Jag kan icke tro, att mitt yttrande på förmiddagen blifvit af Kammarerna i allmänhet uppfattadt på samma sätt, utan föreställer mig, att jag då anförde goda skäl, hvarför, ur internationel synpunkt betraktadt, det icke vore lämpligt att öfverflytta ifrågavarande göromål till Utrikesdepartementet och derigenom göra detta departement från ett unionelt embetsverk, hvilket det för närvarande är, till ett till större delen rent svenskt. Jag yttrade särskildt att, så vida icke detta blefve en följd af öfverflyttningen, jag för min del obetingadt skulle tillstyrka, att de konsulatsärenden, som nu skötas af Kommerskollegium, skulle öfverflyttas till Utrikesdepartementet. För att visa huruvida bland dessa ärenden, hvilka nu förvaltas af Kommerskollegium, verkligen finnas många,

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

hvilkas öfverflyttande till Utrikes-departementet skulle bidra till att, såsom den af mig åsyftade talaren, Friherre Ericson, tycktes föreställa sig, göra nämnda departement till en verklig uppfostringsanstalt för diplomater, ber jag att, med ledning af det utaf komiterade för Kommerskollegii indragning eller förändrade organisation afgifna utlåtande, få visa beskaffenheten af dessa konsulatärenden.

År 1873 inkommo till Kommerskollegium följande mål af beskaffenhet att kunna anses för konsulatärenden. Angående å utländsk ort afliden svensk mans efterlemnade qvarlåtenskap 174 ärenden. Åtskilliga dylika behandlas redan nu af Utrikes-departementet, nemligen sådana som dit insändas genom våra beskickningar i utlandet. Ifrågasvarande mål angå vanligen qvarlåtenskapen efter utomlands aflidne svenske sjömän, oftast bestående endast af en sjömanskista, innehållande några gamla kläder och en silverklocka. Bestyret med dessa saker är vanligen att antingen söka få dem försålda, eller ock, sedan den lagliga arfvingen blifvit funnen, öfversända dem till honom. Antalet mål angående kreaturssjukdomar utgjorde 98; mål angående helsotillståndet å utrikes ort och karantän 174. Sistnämnda tvänne slags ärenden insändas af konsulerna till Kommerskollegium. De kunde visserligen insändas till Utrikesdepartementet, som då kunde skicka dem till Sundhetskollgium, hvilket tyckes vara det lämpligaste embetsverket för behandlingen af dylika ärenden, men någon egentlig fördel af att låta dem gå genom Utrikesdepartementet kan jag för min del icke finna. Det är dessutom icke utan vikt, att Sundhetskollgium icke ensamt afgör dem, utan att samma verk, som har att behandla ärenden rörande handeln och sjöfarten, äfven får omhänderhafva de nu ifrågasvarande tvänne slagen af mål; ty om ett sådant verk som Sundhetskollgium, hvilket ju endast har att befatta sig med helsotillståndet inom landet, människors så väl som djurs, skulle ensamt få med dem att göra, så skulle möjligen kunna inträffa, att mindre afseende komme att fästas vid särskilda handelsintressen, än nödigt vore, och att sålunda genom karantäner eller införselbud möjligen hinder lades i vägen för samfärdseln med utlandet, utan att detta vore af omständigheterna oundgängligen påkalladt.

Sedan komma konsulernas årsberättelser och skeppslistor, 106 mål, samt underrättelser om handel och sjöfart i främmande länder 328 mål. Af dessa årsberättelser insändas sammandrag, innehållande allt det viktigaste af deras innehåll till Utrikesdepartementet, beträffande icke blott Sveriges utan äfven Norges handel och sjöfart. Kommerskollegium deremot får endast berättelserna för Sverige, och det Norska indre departementet dem för Norge.

Af skeppslistorna, erhålla Utrikesdepartementet blott summariska sammandrag, medan de som till Kommerskollegium insändas, upptaga namn, lästetal och lästeafgifter m. m. för alla dessa till tusental uppgående fartyg. Att genomgå alla dessa listor och granska om lästafgifterna för alla dessa fartyg blifvit af våra omkring 700 konsulater och vice konsulater rätt debiterade och uppburna, eller huruvida icke på ett eller annat ställe afgiften blifvit satt för högt, är en ganska tråkig och besvärlig sysselsättning; men jag kan icke finna,

att densamma, lika litet som de andra, nyss uppräknade göromålen skulle, såsom Friherre Ericson förmodat, kunna bilda våra diplomater, utan tror snarare att deras tid kan på ett mindre andefattigt sätt bättre användas. Kommerskollegium har visserligen äfven annat och ganska väsendtligt arbete med dessa årsberättelser, nemligen det årliga utgifvandet af dess vidlyftiga och ganska förtjenstfulla berättelse om Sveriges utrikes handel och sjöfart. Jag vet väl, att Kommerskollegium nyligen blifvit klandradt för en annan af kollegiet utgifven berättelse, men den, om hvilken det nu är fråga, har jag för min del funnit vara ganska rikhaltig, intressant och väl uppstald. Något hinder finnes visserligen icke, att denna berättelse skulle kunna uppgöras i Utrikesdepartementet möjligen lika väl som i Kommerskollegium, men tjenstemännens antal i Utrikes-departementet måste då förstärkas. Man kunde t. ex. dit öfverflytta de tjenstemän i Kommerskollegium, hvilka hafva arbetet med dessa berättelser åt sig uppdraget, i fall Kommerskollegium indrages. Sådana vidlyftiga statistiska berättelser skulle alltid för utarbetandet komma att kräfvä därför särskildt anstälde personer, enär arbetet med desamma är ganska inveckladt och af sådan beskaffenhet, att vana och erfarenhet dertill behöfvas och icke hvilken tjensteman som helst kan sättas dertill, vare sig i Utrikesdepartementet eller i Kommerskollegium.

Härefter följa 13 mål angående klagomål mot konsulter, skeppsbefälhafvare eller andra. Äro dessa mål af större vikt, blifva de vanligen öfverlemnade till Utrikes-departementet, så framt de röra konsulerna. Beträffande andra mindre viktiga, t. ex. klagomål öfver skeppsbefälhafvares förhållande i tjensten o. s. v., kan jag icke finna, hvarföre de skulle öfverflyttas till Utrikes-departementet, då för deras behandling andra lämpligare myndigheter finnas.

Skulle nyss nämnda berättelse angående handeln och sjöfarten uppgöras och befordras till tryck af Utrikes-departementet, så kunde kostnaden därför, hvilken kostnad icke är så obetydlig — icke bestridas af Utrikes-departementets nuvarande medel, enär dessa äro gemensamma för Sverige och Norge, utan måste bestridas af Sverige ensamt, då man väl icke kan begära att norska statsverket skall bidra till aflönande af tjenstemän, sysselsatta uteslutande med svenska statistiska arbeten eller för dessas tryckning. En särskild afdelning inom Utrikes-departementet, aflönad uteslutande af Sverige, måste dertill i sådant fall inrättas.

Sedan komma "ansökningar om ersättning för utgifter för sjömän", 165 mål. Jag kan icke heller finna, att det kan vara något synnerligt intressant eller bildande göromål för Utrikes-departementet att öfvertaga bestyret med infordrande från rederierna af betalning för kostnader för sjuke sjömän i främmande hamnar, utan att sådant bör lämpligare kunna skötas af något annat embetsverk, som företrädesvis har att göra med våra fartyg och vårt sjöfolk. Vidare komma "konsulers ansökningar om ersättning för utgifter i svenska embetsärenden", 36 mål. Dessa kunde visserligen behandlas af Utrikes-departementet, hvilket nu har sig uppdraget handläggningen af många flera dylika ärenden, nemligen dem som röra af konsulter bestridda

Ang. Kom-
merskollegii
indragning
(Forts.)

utgifter i gemensamma *svensk-norska* ärenden, för hvilka ersättningen utgår af Utrikes-departementets tillgångar från konsulsstaten. Utrikes-departementet har deremot icke några medel till sitt förfogande för af konsulerna förskjutna utgifter i *uteslutande svenska* ärenden. Så komma målen "angående utfärdade sjömansinvisningar" m. m., till antalet 347. Om dessa mål insändas från konsulerna till Utrikes-departementet eller till någon annan embetsmyndighet, kan vara temligen likgiltigt; men vi hafva nyss af en med dessa mål fullt förtrogen man hört, att de kräfva mycket arbete af vederbörande tjänstemän; och om nu särskilda tjänstemän skulle tillsättas för skötande af *svenska* sjömäns invisningar, kunde de icke aflönas med norska medel, eftersom norska sjömäns invisningar gå till Norge och skötas af vederbörande regeringsdepartement derstädes. Dessa af mig nu uppräknade mål och ärenden äro förnämligast de, som från konsulerna nu gå till Kommerskollegium; och jag frågar, om de äro af beskaffenhet att kunna, såsom Friherre Ericson velat anse, utgöra "en uppfostringsanstalt" för våra diplomater, och om jag kan beskyllas för en "förnäm tillbakadragenhet", derföre att jag icke kan inse lämpligheten att öfverflytta handläggningen af dessa göromål från Kommerskollegium till Utrikes-departementet, utan heldre önskar, ur unionel synpunkt, att ett gemensamt svenskt-norskt embetsverk, som Utrikes-departementet, skall hafva äfven ett svenskt embetsverk att höra i frågor, i hvilka det är skyldigt att höra ett norskt.

Herr von Schoultz: Jag afstår från ordet af medlidande för de ansträngda nerverna hos Kammarrens ledamöter samt inskränker mig till att instämma dels med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition, och dels med dem, som yrka på proposition för tillfället.

Herr Åstrand: Herrarne veta, att jag icke brukar tugga om hvad i en fråga förut blifvit yttradt; och då så många skäl redan blifvit framhållna af den sidans talare, till hvilken jag hör, skall jag icke upprepa hvad af dem blifvit anfördt, utan endast försöka återföra frågan till dess egentliga ståndpunkt och till det, hvarom man nu har att tvista.

Man kan förundra sig öfver, att representationsförändringen på så kort tid kunde genomföras, då en jmförelsevis så liten fråga, som den om Kommerskollegii förändrade organisation, så länge stått på dagordningen, utan att man ännu lyckats komma till enighet deri. Frågan är dock af ganska stor vikt för vårt näringslif och blir det mer och mer för hvarje dag. Då Kongl. Maj:t nu, på grund af förra Riksdagens skrivelse, hvori bestämdt uttalades, att Riksdagen önskade Kommerskollegii ombildning på det sätt, att den kollegiala formen måtte försvinna och män af praktisk insigt beredas tillfälle att deltaga i behandlingen af de frågor, som skulle der förekomma, framlagt ett förslag till sådan ombildning och i förslaget visat skillnaden mellan den kostnad, som nu är förenad med Kommerskollegium, och den kostnad, som det nya föreslagna embetsverket skulle förorsaka, vill

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

man från Stats-Utskottets sida göra troligt, att det nya embetsverket skulle blifva dyrare för staten. I det hänseendet ber jag att få vända mig till komitébetänkandet, der siffrorna äro mera tydliga än i Utskottets något tillkrånglade betänkande. I förstnämnda betänkande står, att Kommerskollegii nuvarande stat uppgår till 89,230 kronor, och att kostnaden, som skulle uppstå för den styrelse komiterade förslaget, skulle utgöra 65,000 kronor. Genom den förändrade organisationen skulle således en besparing af 24,230 kronor för statsverket uppkomma. Härvid får man dock icke förbise, hvilket Stats-Utskottet också påpekat, att, om samtliga Kommerskollegii embets- och tjänstemän skulle uppföras på indragningsstat, hvarför kostnaden skulle uppgå till 48,000 kronor, statsverket derigenom skulle drabbas af en kostnad, utöfver hvad Kollegium nu kräfver, af omkring 27,000 kronor. Men det är icke sannolikt, att *alla* desse embets- och tjänstemän skulle komma på indragningsstat, utan tvärtom lärer det väl vara temligen antagligt, att en större del af dem skulle komma att användas i det nya embetsverket. Om de vore villige dertill och med afseende å lefnadsår samt krafter och förmåga duglige, så skulle kostnaden för det nya verket blifva betydligt mindre och komma att understiga hvad kollegiet nu kostar. Och om man dertill tager i betraktande, att 7 de äldste embets- och tjänstemännen inom få år i allt fall skola komma på indragningsstat, blifver icke kostnaden för staten genom den nya organisationen större, än den statsverket får vidkännas, om kollegium bibehålles. Herr Hörnfeldt har visserligen påpekat, att *hela* kostnaden för Kommerskollegium icke utgår från statsverket, och att hvad för sådant ändamål från andra håll utginge, icke kunde räknas för statsutgift; men då jag räknar manufaktur-diskontfonden till statsverkets fonder, så anser jag också hvad derifrån utgår för en statsutgift, lika mycket som hvad direkt utgår från statsverket.

Vidare har Utskottet vänt sig mot komiterades förslag och Kongl. Maj:ts derpå grundade proposition, derföre att icke bestämdt blifvit visadt, på hvad sätt den korporation af näringsidkare och sakkunnige män, som skulle utgöra en integrerande del af det föreslagna nya embetsverket, der skulle få sin verksamhet. Det är fullkomligt riktigt, att regeringen härom icke uttalat någonting bestämdt; men för dem af Herrarne, som läst komitébetänkandet, framgår tydligt och klart, att den ifrågakämda korporationen, bestående af 14 ombud för näringsarne, skulle komma att deltaga i den nya styrelsens göromål och i utredningen af der förekommande frågor, allt eftersom den ena eller andre af dem till följd af sin praktiska sysselsättning är inne i dessa frågor. Har man det förtroende till Kongl. Maj:t, att man begärt att Han måtte för Riksdagen framlägga förslaget i dess helhet, så tror jag att man tryggt kan åt Departements-chefen öfverlemnna nyssnämnda del af frågan, som visserligen är af stor betydelse, men dock icke af *så* stor vikt, hvarken i afseende å deraf härflytande utgifter eller å sjelfva embetsverkets förmåga och duglighet att sköta der förekommande göromål, att icke Riksdagen skulle kunna lugnt emotse de anordningar, som i detta hänseende må komma att vidtagas. Blir Riks-

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

dagen icke nöjd med dessa anordningar, så kan den ju när som helst framkomma med sina påminnelser.

Slutligen har Utskottet sagt, att genom den föreslagna styrelsen det "provisoriska tillståndet" inom denna gren af förvaltningen ej vore upphäfdt.

Häremot vill jag erinra, att denna styrelse visserligen kan kallas en öfvergångsinstitution, men att den likväl i sjelfva verket icke är ett provisorium, alldenstund så väl tjenstemännens antal som deras aflöning äro i förslaget bestämdt angifva. För närvarande uppgår antalet af dem, som äro anstälde i Kommerskollegium, vaktmästarne inberäknade, till 31; genom antagandet af Kongl Maj:ts förslag skulle personalen minskas till 14, således en betydlig nedsättning. I den mån derjemte de af kollegii närvarande tjenstemän, som skulle komma på indragningsstat, derifrån afgå, blir naturligtvis också kostnaden betydligt minskad.

Vidare har man sagt, att en mängd af de Kommerskollegium för närvarande åliggande göromål skulle kunna öfverflyttas till andra förvaltningsgrenar; och bland dessa göromål har man särskildt fäst sig vid konsulatärendena. Det har icke blott en gång utan flerfaldiga gånger af Hans Excellens Utrikesministern blifvit antydt, att en sådan öfverflyttning icke gerna är möjlig med afseende å dessa ärendens unionela beskaffenhet.

En talare, som riktade sina anmärkningar mot både Kongl. Maj:ts förslag och Hans Excellens Utrikesministern, gick i sin bevisföring i en cirkel. Han började med att säga, att det vore onödigt att tillskynda statsverket större kostnader genom att förlägga konsulsärendena till det föreslagna nya embetsverket, då de mycket väl kunde öfverflyttas till Utrikes-departementet, men han slutade med att föreslå inrättandet af en särskild byrå inom detta departement för handläggning af dylika ärenden, på det att, såsom han uttryckte sig, Hans Excellens Utrikesministern icke genom Kommerskollegii indragning måtte komma i en skef ställning. Men om en sådan byrå skulle inrättas, är det ju klart, att deraf uppstode nya kostnader för aflöning af de tjenstemän, som der måste anställas. Då således icke några besparingar genom vidtagandet af en sådan åtgärd skulle uppkomma utan tvärtom ökade utgifter för statskassan deraf blefve en följd, kan jag ej inse hvarföre ej dessa göromål lika väl skulle kunna fullgöras af det nya embetsverket.

Af alla de frukter, man under senare årtionden hemtat af vårt konstitutionela statsskicks arbeten, är det knappast någon, som så långsamt mognat som Kommerskollegium. Man har tid efter annan sagt, att den vore färdig att plockas; men så har man åter sagt; låtom oss vänta ännu något litet — och så säger man än i dag.

Huru länge skola vi stå på samma punkt i denna fråga? Är det månne nyttigt för vår handel och våra näringar, att detta förhållande länge får fortvara: I detta uttalande ligger icke något klander mot det sätt, hvarpå nu varande Kommerskollegium sköter sina göromål. Men den lifaktighet, hvilken, efter Herr Hörnfeldts påstående, läser finnas i den Würtembergskas institutionen, skulle äfven vinnas här, om

vi finge män från näringarne och det praktiska lifvet in i det nya embetsverket för att jemte embetsmännen handlägga dessa mål. Så länge man likväl förklarar, att man ingenting vill, då Kongl. Maj:t framlägger sina förslag angående ombildning af detta embetsverk i full enlighet med Riksdagens bestämdt tillkännagifna önskingar, så länge måste man äfven nöja sig med litet mindre lif och raskhet vid handläggningen af dessa mål, än man eljest skulle kunna påräkna. Jag vill icke tro, att man af något personligt syfte, vare sig i den ena eller andra frågan, vill undanskjuta, hvad som kan främja landets bästa. Jag förutsätter icke sådant hos någon; men det synes mig, såsom om man önskade, att Kommerskollegium skulle stå kvar som ett hampspöke på den politiska trätoakern, för att man efter omständigheterna skulle kunna schacka med denna figur på regeringen. Vår pligt är att i främsta rummet tillse, att landets bästa främjas i våra rådslag, och att vi taga de mått och steg, som för vinnandet af detta mål erfordras.

Detta bör vara vår första omsorg, och då är icke någon fara, att en eller annan mindre grupp af ärenden undanskjutas.

Jag får för min del vördsamt yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Hammarberg: Jag kan icke undgå att med några ord yttra min åsigt i denna fråga, icke derföre att jag har något nytt att tillägga, som icke redan förut blifvit sagdt, utan emedan jag anser frågan ega sådan vikt, att jag gerna vill uttala min mening i densamma. Jag har ansett den från början vara af betydighet. Den har länge stått på dagordningen, och särskildt har detta varit händelsen under de senaste riksdagarne, då jag haft äran att vara ledamot af denna Kammare. Jag har dervid hört densamma omtalas såsom en fråga, hvilken skulle snart lösas, men jag kan icke se, att den nu står närmare sin lösning, om den Kongl. propositionen, som här föreligger, icke af Kammaren bifalles. En ledamot af Stats-Utskottet har i dag vid början af sitt anförande yttrat, att Kongl. Maj:ts proposition i sig sjelf innehölle vissa antydningar, som innebure dess egen dom. Detta finner icke jag, men sådan var deremot — det må jag bekänna — den åsigt, som hos mig gjorde sig oemotståndligt gällande med afseende å *Utskottets betänkande*, då jag genomläst detsamma, ty jag fann icke något der anfördt, som vederlade de skäl komiterade och Kongl. Maj:t framlagt. Stats-Utskottet har i sitt betänkande hakat sig fast vid vissa yttranden liksom för att söka sig skäl, men långt ifrån att derigenom de af komiterade och Kongl. Maj:t åberopade skälen blifvit vederlagda, hafva de, enligt mitt förmenande, derigenom snarare vunnit i styrka, och denna min uppfattning har jag funnit ännu mera bekräftad af den diskussion, som i dag här egt rum. Jag har med synnerlig uppmärksamhet åhört de skäl, som blifvit framställda mot Kongl. Maj:ts proposition, men jag har icke funnit något giltigt motskäl framhållet. En talare har uttalat den åsigten, i fråga om kostnaderna, att de medel, som till upprätthållande af Kommerskollegii verksamhet utgå från manu-

Ang. Kom-
merskollegii
inrågning.
(Forts.)

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

fakturdiskonten, icke vore någon statens utgift. Denna argumentation förstår jag icke. Det sätt, Stats-Utskottet använt för att få ådaga-lagdt, att den nya institutionen skulle blifva dyrare än den gamla, är så egendomligt, att det väl kunde tåla vid en närmare utredning, men jag tror, att Kammaren af hvad som redan in detta afseende förut framhållits tillräckligt förstår att uppskatta halten af Utskottets bevisföring, som är allt utom riktig. Då jag sålunda icke funnit något enda giltigt skäl bland dem, som blifvit anförda mot Kongl. Maj:ts förslag, så, ehuru frestande det kunde vara att framlägga de skäl, som tala för bifall till detta förslag, vill jag dermed icke trötta Kam-maren, som redan kan vara nog uttröttad af den långa diskussionen, utan får jag inskränka mig till att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Friherre Ericson: Jag ber ännu en gång få påpeka, att hufvud-motivet i Stats-Utskottets förslag ingalunda varit kostnaden. Ingenting i Utskottets betänkande berättigar till ett sådant antagande, och jag tror icke, att man har rätt att påstå att i allmänhet inom denna Kammare kostnaden utgjort hinder, då fråga varit att sätta i verket någonting för fäderneslandet gagnande.

Hans Excellens Utrikesministern uppräknade en hel mängd ären-den, nu tillhörande Kommers-kollegium, som skulle till Utrikes-departementets konsulatafdelning öfverflyttas, och han nämnde bland annat berättelsen angående Sveriges utrikes handels- och sjöfartsförhållan-den, som han karakteriserade såsom utmärkt, men han ansåg detta ärende vara af beskaffenhet att icke kunna grundlägga någon diplo-matisk uppfostran och ansåg därför öfverflyttningen olämplig.

Ja, mine Herrar, det beror på hvad man menar med diplomatisk uppfostran. Menar man dermed endast att lära de diplomatiska ämnesvännerna att representera vid åtskilliga solledda tillfällen och på passande sätt iakttaga de seder och bruk, som länder emellan äro vedertagna, då medgifver jag villigt, att handels- och sjöfartsärenden icke höra dit; men anser man åter, att det är af vikt för desse män att lära känna eget och andra länders förhållanden, så böra sanner-ligen handels- och sjöfartsförhållandena äfven till den diplomatiska uppfostran, och i så fall tror jag mig icke hafva haft orätt i att påstå, att dessa ärenden böra till Utrikes-departementet öfverflyttas, på det de unge män, som der utbildas för diplomatisk verksamhet, må genom dessa berättelsers utgifvande sättas i tillfälle att vinna insigt i så väl Sveriges som främmande, med oss i beröring stående länders industriella och merkantila förhållanden. Och om dessa ärenden, såsom Hans Excellens tycktes anse, böra från Utrikes-departementet undanskjutas, därför att de äro tråkiga, mödosamma och ointressanta, jag begagnar Hans Excellens egna ord, så frågar jag, om jag icke sagt rätt, då jag karakteriserat Hans Excellens' uppträdande här såsom en förnäm tillbakadragenhet gent emot landets berättigade in-tressen och de fordringar vi hafva rätt att ställa på våra tjenstemän.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen upptog de

meningar, som under densamma blifvit framställda, och gaf, i öfverensstämmelse med dessa meningar, propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på yrkandet att, med afslag å berörda hemställan, Kongl. Maj:ts proposition i ämnet måtte bifallas. Den förra af dessa propositioner förklarade Herr Talmannen sig anse vara med öfvervägande ja besvarad. Som likväl votering begärdes, skedde alltså nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

*Anq. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt under litt. a) i utlåtandet N:o 68,

röstar ja;

Den, det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts i ämnet aflåtna nådiga proposition.

Omröstningen företogs; och befans vid röstsedlarnes sammanräkning, att 112 ledamöter röstat ja mot 67, som röstat nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan af Kammaren bifallits.

Under *litt. b)* var af Utskottet den hemställan gjord:

att Riksdagen måtte i underdänig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täckes taga frågan om Kommerskollegii indragning under förnyad ompröfning, samt att embeten och tjenster i bemälda kollegium, hvilka kunna blifva lediga, fortfarande måtte endast på förordnande och tills vidare tillsättas.

Beträffande detta förslag anförde

Grefve Björnstjerna: Jag hemställer, om det kan vara skäl att aflåta en sådan skrifvelse, som här är föreslagen. Att embets- och tjenstemän i Kommerskollegium alltsedan 1867 tillsättas endast på förordnande, veta vi redan. Det finnes ett Kongl. bref, som stadgar derom, och jag inser icke, hvarför man skall anhålla hos Kongl. Maj:t, att något skall fortfara, som redan är beslutadt.

Hvad åter angår första momentet i punkten, deruti anhålles, att Kongl. Maj:t täcktes taga frågan om Kommerskollegii ombildning under förnyad ompröfning, så hemställer jag, om det kan vara lämpligt att nu göra en dylik framställning. Riksdagen har ju redan begärt utredning af denna fråga. Kongl. Maj:t har ock lemnat en sådan och framställt förslag till Kommerskollegii ombildning, ehuru detsamma icke lyckats vinna denna Kammares bifall. Är det då skäl att begära, att Kongl. Maj:t skall ånyo göra om samma sak? Det är åtminstone enligt min åsigt icke förenligt med den granlagenhet, som den ena statsmakten är skyldig den andra; bättre är det då, att saken får

Aug. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

hvila någon tid, innan anhållan göres hos Kongl. Maj:t att hit inkomma med något nytt förslag. Då härtill kommer, att hvad denna Kammare än må besluta, denna skrivelse icke kommer att afgå, sedan Första Kammaren afslagit Utskottets hemställan i denna punkt, och då det icke torde vara lämpligt, att Kammaren fattar ett beslut, som icke kan föranleda någon påföljd, så anhåller jag, att denna punkt måtte få förfalla.

Vidare yttrades ej. Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets hemställan och derefter på det yrkande, som Grefve Björnstjerna framställt; och enär den förra propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren således bifallit Utskottets förslag.

Vidare hade Utskottet hemställt under *litt c)*:

att Kommerkollegii ordinarie anslag måtte i riksstaten för år 1876 upptagas till enahanda belopp, som i nu gällande riksstat funnes vid denna anslagstitel uppfördt, eller 78,500 kronor;

Efter uppläsning af denna hemställan yttrade:

Herr Casparsson: Herr Talman, mine Herrar! Min mening är visst icke att ånyo uppkalla den *rättsliga frågan* af den "konflikt", som vid förra riksdagen uppstod, och hvaraf vi äfven vid denna riksdag haft efterdyningar. Men då Stats-Utskottet i motiveringen till denna punkt anför, att "de förhållanden, som ligger till grund för Kongl. Maj:ts beräkning, redan på framställning af annat Utskott varit föremål för Riksdagens pröfning," tillåta jag mig att åter upprepa hvad detta Utskott, hvarmed förmodligen åsyftas Konstitutions-Utskottet, så allvarligt och behjertansvärdt framhåller, då det nemligen yttrar: "*torde det icke kunna anses önskligt, att Riksdagen för att påskynda behandlingen af under längre tid uppskjutna ärenden finner sig föranledd till vidtagande af åtgärder, hvilka af Statsrådets ledamöter på samma gång kunna inför Konungen stämplas såsom grundlagsvidriga.*" Då denna Kammare i fjor beslöt att nedsätta anslaget till Kommerkollegium med 6,000 kronor, skedde det tvifvelsutän i den i och för sig lofliga afsigten att häfva Riksdagens *makt*. Denna "*makt*" är nu häfvdad. Skulle 1875 års Riksdag nu åter i riksstaten uppföra detta anslag, visar den dermed, att den förstär utöfva denna sin makt, i enlighet med den anvisning, som en ännu högre myndighet än Konstitutions-Utskottet uppställer såsom regelbindande för *frihetens* utöfning. "Jag hafver makt till allt, men det är icke allt nyttigt". Jag tror icke, att det är "*nyttigt*" att längre fortsätta denna konflikt. Af denna anledning anhåller jag hos Herr Talmannen om proposition derpå, att denna punkt måtte erhålla följande lydelse: "att Kommerkollegii ordinarie anslag må i riksstaten för år 1876 upptagas till ett belopp af 84,500 kronor."

Herr Dickson: Då det icke torde vara lämpligt att vid detta tillfälle börja en strid om en fråga, som snart återkommer till behandling, och då Första Kammaren redan återremitterat punkten samt utgången af denna fråga hufvudsakligen beror på utgången af en gemensam votering ang. punkten *a*), så hemställer jag på alla dessa skäl, att denna Kammare jemväl måtte utan diskussion återremittera punkten.

Friherre Ericson: Jag ber att få påpeka, att Kammaren i punkten *a*) redan beslutit afslag på Kongl. Maj:ts proposition och i punkten *b*) en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga förevarande fråga under förnyad ompröfning, samt att embeten och tjenster i Kommerskollegium, hvilka kunna blifva lediga, fortfarande må endast på förordnande och tills vidare tillsättas. Under sådana förhållanden tror jag det vara fullkomligt riktigt, att Kammarerna äfven bifaller hvad Utskottet i punkten *c*) föreslagit, nemligen att "Kommerskollegii ordinarie anslag må i riksstaten för år 1876 upptagas till enahanda belopp, som i nu gällande riksstat finnes vid denna anslagstitel uppfördt, eller 78,500 kronor," ty det har väl icke sedan förra riksdagen förekommit några förhållanden, som kunna föranleda Kammarerna att ändra sitt då fattade beslut angående lönestaten för detta kollegium, då ju Kammarerna äfven vid denna riksdag beslutit att ingå till Kongl. Maj:t med begäran om en "förnyad ompröfning" af ärendet. Beträffande en talares på upplandsbanken yttrande, att Riksdagen fullkomligt berättigadt redan en gång visat sin makt, ville jag icke inlåta mig i någon diskussion härom, ehuru jag icke kan underlåta att anmärka att det på det hållet icke alltid låter, som om denna makt vore så berättigad, men här är i allt fall icke fråga om att visa någon makt utan endast konsekvens, och jag hemställer till Herrarne, huruvida det icke skulle se besynnerligt ut, om Riksdagen nu frånträdde sitt beslut vid förra riksdagen, då ju samma förhållanden, som då gäfvö anledning till beslutet, ännu kvarstå, och då jag icke tror det vara skäl att gifva anledning till uttydningar och slutsatser gående derpå ut att hos Riksdagen skulle i år en förändrad uppfattning af förhållandena göra sig gällande, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Grefve Björnstjerna: Jag vill icke nu inlåta mig i någon diskussion om, huruvida Riksdagen, såsom Friherre Ericson tyckes anse, verkligen erkänt, att den har rättighet att nedsätta ett ordinarie anslag eller icke. För så vidt man kan döma efter utgången af dechargebetänkandet, har åtminstone Första Kammaren ogillat en sådan åsigt, och ehuru Andra Kammaren efter votering visat sig gilla densamma, så var det dock, efter hvad jag vill minnas, med den ringa majoriteten af endast 10 eller 12 röster. Under sådana förhållanden förefaller det mig, lika som Herr Casparsson, att det vore bäst att en gång få slut på denna bedröfliga tvist. Jag tror, att det vore klokt, om Riksdagen, då den nu en gång visat sin makt i anslagsfrågor, sjelf beslöt att i riksstaten uppföra dessa 6,000 kronor och således gjorde slut på denna strid, som icke kan med någon nytta fortfa-

*Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)*

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

då den icke kan komma till något lyckligt slut. Jag tror i allmänhet icke, att det kan vara välbetänkt att hålla uppe sådana konstitutionela tvister, då de i alla fall icke kunna lösas, så länge de båda Kamrarne stå så emot hvarandra som nu är händelsen.

Jag förenar mig således med Herr Casparsson och yrkar, att anslaget till Kommerskollegium måtte förhöjas till 84,500 kronor.

Herr Philipsson: Vid behandlingen af dechargebetänkandet tog jag mig friheten att utveckla min åsigt uti den då föreliggande frågan, om Riksdagen haft makt att göra nedsättning i de å riksstaten uppförda lönebelopp, utan att derigenom i någon mån anses hafva inskridit på Kongl. Maj:ts maktområde. Min åsigt i detta hänseende är förvarad i Andra Kammarens protokoll för den 7 i denna månad, men jag skulle finna det vara i högsta grad inkonsekvent af mig, om jag icke i detta ögonblick, då punkten c) i betänkandet föreligger till afgörande, fullföljde denna min tankegång, äfven om jag icke kan hysa någon förhoppning om att vinna gehör åt min åsigt.

Det är uppenbart, att frågan icke nu föreligger på samma sätt som vid 1874 års riksdag. Då beslöt Riksdagen efter gemensam votering att hos Kongl. Maj:t anhålla, det han ville taga frågan om Kommerskollegii indragning eller omorganisation i förnyad ompröfning och inkomma med förslag derom till Riksdagen, hvarjemte Riksdagen, på samma gång den uttalade den åsigt, att presidentembetet i Kommerskollegium tills vidare borde hållas obesatt, beslöt, att, intill dess frågan blifvit slutligen afgjord, nedsätta det för Kommerskollegium fastställda anslag med 6,000 kronor. Nu säger man, att saken föreligger i samma ordning och på samma sätt som då. Men detta är, såsom jag redan nämnt, ett misstag. Ty sedan Första Kammaren i dag afslagit andra punkten litt. b) af betänkandet, så, oaktadt Andra Kammaren nu bifallit samma punkt, har naturligtvis Riksdagen icke beslutit en förnyad framställning till Kongl. Maj:t, enär någon skrifvelse ju ej kommer till stånd, då Kamrarne stannat i olika beslut. Deremot har Första Kammaren i dag *bifallit* Kongl. Maj:ts proposition om indragning af Kommerskollegium och dess ersättande genom ett nytt embetsverk, hvaremot Andra Kammaren *afslagit* samma framställning, och detta med så stor majoritet, att resultatet vid en blifvande gemensam votering redan torde vara gifvet. Frågan är således, efter min uppfattning, så afgjord, som den vid denna riksdag kan blifva, och någon särskild framställning i ämnet till Kongl. Maj:t kan, enligt hvad jag nyss yttrat, ej göras. Jag hemställer derföre, om det kan vara rätt att fortfarande besluta en nedsättning af det å riksstaten fastställda anslag för Kommerskollegium och sålunda betaga Kongl. Maj:t möjligheten att tillämpa den instruktion, som för detta embetsverk utfärdades den 23 April 1831. Enligt denna instruktion skall Kommerskollegium bestå af en president och fyra kommersråd m. fl., hvarförutom i § 5 stadgas, "att presidenten skall vara Kongl. Maj:t ansvarig för ärendenas jemna och ändamålsenliga gång och i sådant afseende med oafbruten uppmärksamhet tillse, att en hvar af kollegii ledamöter och tjenstemän med nit och drift fullgör de honom

åliggande skyldigheter, så att alla ärenden behörigen och så skyndsamt som möjligt afgöras och expedieras.“

Huru skall nu Kongl. Maj:t, om hans framställning rörande det högre beloppets uppförande å Kommerskollegii aflöfningsstat icke bifalles, kunna utöfva den kontroll genom presidenten, en Konungens förtroendeembetsman, som denna instruktion uttryckligen föreskriiver? Jag vill, som sagdt, icke vidare upptaga Kammarens tid med denna frågas behandling, men jag har velat hafva uti protokollet förvarad *den* åsigt, att *icke ens de skäl*, som föranledde 1874 års Riksdag att nedsätta anslaget å Kommerskollegii stat, för närvarande, efter hvad jag tror mig hafva visat föreligga.

På grund häraf anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna del och afslag å Utskottets förslag.

Herr O. B. Olsson: Jag skall instämma med den siste ärade talaren deri, att det icke torde vara lämpligt att för mycket upptaga Kammarens tid, och detta skall jag ställa mig till efter rättelse. Jag hade endast för afsigt att yttra mig om frågan, huruvida Riksdagen eger rätt eller icke att göra indragningar på ordinarie anslag. Denna strid torde emellertid vara afgjord, och jag vill icke vidare fästa mig dervid. Hvad som härutinnan icke ännu blifvit konstateradt, det får framtiden närmare utreda. Hvad som emellertid ligger klart för mig är, att då Andra Kammaren vid nästlidna års Riksdag fattade beslut om nedsättning å ifrågavarande anslag, bör Kammaren också nu häfda sin rätt och fatta ett likartadt beslut, ty eljest är icke mycket bevändt med konsekvensen.

Jag anhåller således om bifall till Utskottets förslag.

Herr C. A. Larsson: Jag har icke hört någon enda talare, som velat hafva en president i Kommerskollegium, icke ens Herr Casparsson eller någon annan af de talare, hvilken påyrkat, att de 6,000 kronorna måtte åter upptagas i staten. Icke heller har någon under denna långrandiga diskussion framhållit nödvändigheten af en president i kollegiet, och hvarför skulle då dessa 6,000 kronor intagas i riksdagen? Jag föreställer mig också, att om icke Herr Civilministern på nytt kommer fram med den gamla historien om "liggaren", så behöves icke vidare någon konflikt. Kommerskollegium sköter sig ju utmärkt bra utan dessa 6,000 kronor; och man får väl vänta så länge, till dess ett nytt förslag för omorganisation deraf uppgöres. Det är också min tanke, att om ett nytt, på mera billiga grunder byggt förslag en gång inkommer, läser nog förändringen gå igenom med pukor och trumpet. Och för öfrigt sköter sig ju, som sagdt, kollegiet för närvarande så bra, att ingen president kan göra det bättre.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner, enligt de gjorda yrkandena, gifvits dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och dels på bifall till det ändringsförslag, Herr Casparsson i sitt nu afgifna yttrande framställt, förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit ja öfvervägande för den förra meningen.

Ang. Kom-
merskollegii
indragning.
(Forts.)

Votering begärdes; och företogs alltså omröstning, enligt en nu uppsatt och af Kammarerna godkänd, så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemställt under litt c) af utlåtandet N:o 68, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna, i enlighet med Herr Casparssons under öfverläggningen framställda förslag, beslutit, att Kommerskollegii ordinarie anslag skall i riksstaten för år 1876 upptagas till 84,500 kronor.

Omröstningen visade 104 ja mot 62 nej; hvadan Utskottets ifrågavarande förslag af Kammarerna bifallits.

Utskottets hemställanden under *lit. d) och c)* blefvo derefter jemväl bifallna.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets memorial:

N:o 70, i anledning af erhållna återremisser å Stats-Utskottets utlåtande N:o 54, angående de privilegierade stockfångstskogarne; och

N:o 71, i anledning af erhållna återremiss å Stats-Utskottets utlåtande N:o 55, angående väckta motioner om ordnande af laudtpolisen m. m.; samt

Första Kammarernas protokollsutdrag N:o 157, med delgifvande af Kammarernas beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5, i anledning af erhållna återremiss å utlåtandet N:o 2 angående skyndsammare offentliggörande af Riksdagens protokoll.

På framställning af Herr Talmannen, beslöts, att dessa nu första gången bordlagda ärenden skulle sättas främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammarernas ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 10 e. m.

In fidem
H. Husberg.